

-
-
-

Ondřej Netík: Hladová nenažraná bestie jménem Standard

Standard znamená normu, referenční hodnotu, obvykle provedenou hodnotu, běžnou životní úroveň. Úmyslně začínám citací z Wikipedie. Protože tím již to, co nazýváme životní standard (civilizační standard), není. Podlehá reklamě, naší lenosti a pohodlnosti. Neumírněnosti. Výsledkem je hladová nenažraná bestie, která chce stále víc! Přeháním, ano přeháním, ale ne zas tolik.

Standard se rozežír

Životní standard se v průběhu lidské civilizace měnil. Vždy když bohatla společnost a vyspělost civilizace, měl snahu se vylepšovat a zvedat i pro většinovou společnost. V tom nevidím chybu. Zvedající se standard hygieny vymítal či zmírnil mnohé dříve nebezpečné nemoci. Zvedající se standard vzdělání umožnil větší sebeuvědomění a růst mechanizace, efektivity práce i duchovní rozvoj. Zvedající se poznání nám umožňuje lépe chápat důsledky svých činností a věřím že je i mírnit.

V rámci prudkého rozvoje civilizace se začal stejně prudce rozvíjet a růst standard. Když už nebylo kam stoupat, co nějak zásadně vylepšit, přišla na řadu móda. Ta umožnila designové proměny a možnost v rámci stejného standardu účelnosti procházet změnami standardu barev a tvarů. Roztočit kola požadavků a nákupů.

Proměny standardu v čase

Je zajímavé, že zatím co z hlediska předcházejících století byly změny spíše pomalé a opatrné, dvacáté století roztočilo kohoutky pohodlnosti.

Nějaké příklady.

Pokus v polozemnici starých Slovanů ukázal, že naši prapředci svedli udržet ve svém obydlí přes zimu asi dvanáct stupňů Celsia. Když se presuneme o mnoho století blíže k současnosti, na počátek devatenáctého století, tolik se nezměnilo. Vincenc Priessnitz ve své době varuje, že mnoho nemocí je z přetápění a že dvanáct stupňů v obytných místnostech stačí. Za mého dospívání se považovalo za optimální teplotu dvacet stupňů. V současnosti, o nějaké ty dvě desítky let později již to je 24-25.

Přesto pravda Priessnitze zůstává nesmrtelně v platnosti, mnohé nemoci jsou z přetápění. Vyšší teplota nám nepomohla. Vlastně naopak, ale o tom později.

Dalším příkladem jsou místnosti. Dělný lid žil po staletí v jedné místnosti. Celá rodina o desítky dětí. Ještě v devatenáctém století to bylo stále platné. Osamostatnila se snad jen ložnice, která byla ale často nevytápěná, nebo dokonce stranou obytné části. Z měst se i do vesnic dostávala koupelna se sociálkou. Ale pak si i pracující vrstva přibrála zvyklosti městského a vyššího stavu. Přidružil se reprezentační pokoj (obývací pokoj) a dětský pokoj. To bylo standardem za mého dětství.

Rozdělení světnice na obývací a samostatnou kuchyň s jídelnou mi nepřipadá moc šťastné. Jediný smysl byl snad v maloměstské reprezentaci před návštěvou. Ale spíše došlo k oddělení muže u televize od ženy u sporáku. A aby žádnému z nich nepřekáželo dítě, tak to bylo uklizeno do dětského pokoje. (Jdi do svého pokoje a hraj si tam! Netahej sem ty hračky!) Došlo k rozbíjení vazeb a spouštění rodiny.

Ale standard se nezastavil. Ještě před pár lety bylo zvykem mít pro každé dítě svůj osobní dětský pokoj. Teď už se stává standardem města pro každé dítě apartmánek (hrací místnost, ložnice a koupelna s toaletou).

A to nemluvím o místnostech pro hosty, pracovnách a šatnách na uskladnění všech těch potřebných, ač povětšinou neužívaných, věcí.

Určitým návratem ke společnému soužití snad měl být „dvougenerační dům“. Ale tato myšlenka ztroskotala. Nešlo o soužití rodiny, spíše o sousedství rodiny. A naše oddělená výchova nás nevedla k tomu zůstat, ale odejít. Dvougenerační domy zůstávají nakonec stejně „neobydlené“ jako jednogenerační domy o desítky pokojích.

Dětský pokoj

Na úvod, než přijdete k přesvědčení, že nemám rád děti, chci poznamenat, mám tři děti. Miluji je a jako každý rodič jim chci dopřát to nejlepší. Ale uvědomuji si, že je velký rozdíl mezi tím co si přejeme a tím co skutečně potřebujeme. To platí jak pro děti tak pro nás dospělé. Předpokládám tedy, že nedáte dítěti alkohol, drogy, či zbraně jen proto, že to chtějí. Ale vraťme se ke standardu dětských pokojů.

Dětský pokoj je potřeba, děti potřebují soukromí. Tuto větu slýchám často. Přitom si nemyslím že by naše děti neměli soukromí. Vlastně naopak, myslím si že mnohé trpí nedostatkem sociálních kontaktů. A to především se svou vlastní rodinou.

Malé dítě chce být přirozeně ve stejné místnosti kde je máma či táta. Vidět jak se co dělá a napodobovat je. Zavřeno ve svém pokoji nemá koho napodobovat. Čas ke snaze se osamostatnit přichází až s teenagerskou vzdorovitostí. Ale ti, kteří žili s dospívajícím v jedné místnosti, právě v tomto věku kvitovali, že tomu tak není. Že poznají když se dostávají jejich potomci do problémů, byli jim blíže. A pak, právě v tomto věku vznikají sociální návyky, jako respektovat soukromí, přání, prostor, hledání kompromisů a společných dohod. Těžko se je naučí teenager, který se zavírá ve svém pokoji, hájemství kam má každý cizí vstup zakázán a kde si může dělat co chce. (Samozřejmě se je nenaučí ani ten, který musí poslouchat příkazy rodičů, kteří nejsou k žádnému respektu a dohodě svolní z pozice autority a vlastníka domu.)

Každý potřebuje soukromí, svůj koutek, ale ne oddělit na samotku!

Energetická bilance

Zvedající standard má jednu nepříjemnou vlastnost, zvedá se i energie (peníze) potřebné na jeho pořízení a udržení. Přitom standard si radostně pokračuje ve

zvedajícím se tempu, nenasytosti, přestože celá civilizace stojí na hraně neudržitelnosti.

Proti této bilanci prostředků stojí bilance naší osobní energie. Z hlediska přírody patří lidská energie do zvláštní skupiny zdrojů energie.

Energie, jejíž zdroj při přiměřeném užívání narůstá. Neužíváním zdroj naopak slábnou. (Nepřiměřeným užíváním lze i zničit.)

Mezi tuto energii patří naše síla, obratnost, odolnost, inteligence (i sociální kontakty a peníze). Ale právě tyto nejosobnější zdroje náš zvyšující standard poškozují. Jak si usnadňujeme život, připravujeme se o vlastní sílu a schopnosti. Což je stejně tak dlouhodobě neudržitelné. Nenažraný standard požírání nás samotné!

Na závěr?

Kdysi jsem slyšel takový příběh.

Jde civilizovaný muž africkou buší daleko od civilizace a zahlédne v dálce strom. Když přijde blíže, nalezne pod stromem osamělou ženu a ta s ním rozmlouvá.

„S kým to mluvíte?“ zeptá se jí.

„Se synem,“ odpoví. „Odjel daleko do města a abych se dozvěděla co dělá, povídáme si skrze stromy.“

Muž se tomu usměje. „Dnes už jsou mobilní telefony, můžete s ním mluvit přímo.“

„Ale telefony jsou jen pro bohatý. Mi chudí používáme stromy.“

Tento příběh mne donutil k zamyšlení. Pomáhá nám civilizace, či nás o něco připravuje? A kdo byl ve skutečnosti ochuzen, muž co má mobil či žena mluvící skrze stromy? Posouzení nechám na vás. Ale já vím, že mobilní telefon způsobil, že už se neumíme domluvit napevno a přijít včas. Můžeme vždy zavolat a omluvit se, či schůzku přehodit. Ale pravda je taková, že už mnozí neudělají ani to. Tak často věc funguje přesně opačně než předpokládáme. Třeba právě komunikační technologie která nás vzdálila. Co s tím?

S nenažranou bestii je třeba bojovat. Ta bestie je v nás, uvnitř. Je to pohodlnost, lenost! Přestaňte ji krmit, krmte sebe a své schopnosti! Zatěžujte se. Otužujte se. Uskromněte se. Zbavte se většiny věcí. Naučte se méně spoléhat na výdobytky civilizace a více na své schopnosti. A učte to i své děti. Růst má člověk, ne standard.

Zdroj: <http://spolunazemi.cz/ondra-netik-hladova-nenazrana-bestie-jmenem-standard/>